

# OBIJELJEŽJA APOKALIPTIČNOG DISKURSA U PROZI I POEZIJI LANE DERKAČ

*Vesna Vlašić*

UDK 821.163.42.09Derkač, L.

Lana Derkač, rođena Požežanka, nagrađivana pjesnikinja, okušala se u različitim žanrovima. Piše poeziju, prozu i dramu. Poezija joj je prevedena na nekoliko svjetskih jezika. Kao pripadnica srednje generacije svjedoči pisanom riječju apokaliptičnom okviru rata, potresa, pandemije, traumatičnim događajima koji posljednjih desetljeća potresaju svijet. Autorica podvlači problematičnu stvarnost pišući društveno angažirane tekstove te suosjeća posebice s izbjeglicama. Zbirka pripovjedaka *Adresar smrti* bavi se temom apokalipse i različitih katastrofa, narativizirajući traume od rata, potresa do onečišćenja prostora u kojem živimo te aktualizira njihov utjecaj na svakodnevni život. Posljedica svega toga je »iščašeni svijet« opečaćen između ostaloga i mnogobrojnim migracijama. Tom i sličnim temama bavi se autorica u zbirci pjesama *Hotel za mrtve*. Osim navedenih zbirki, korpus istraživanja proširit će se na pjesme objavljene u različitim časopisima u kojima propituje diskurs rata s naglaskom na rat u Ukrajini. Autorica naglašava našu odgovornost za moguće apokaliptično rušenje svijeta, no unatoč mračnim konotacijama nailazimo na prirodnu ravnotežu, trenutke svjetla, topline i vedrine koji su još uvijek prisutni i opstaju.

Gljučne riječi: Lana Derkač; *Adresar smrti*; *Hotel za mrtve*; trauma; apokalipsa

Apokaliptične prognoze i najava posvemašnjeg uništenja biljnog i životinjskog svijeta zabrinjavajuće okupiraju medijski i kulturni prostor. Posljedično, apokaliptični diskurs prisutan je oduvijek u ljudskom životu. Upravo posvemašnje i gotovo svakodnevno medijsko eksponiranje apokaliptičnih scenarija izaziva strah i traumu. Ozbiljne su apokaliptične prijetnje 21. stoljeću, osim ratova, i klimatske promjene koje sa sobom nose potrese, poplave i požare. Pandemijska kriza kojoj je svijet bio izložen uvelike je pridonijela apokaliptičnom ozračju prisilivši ljude na smanjenje fizičkih kontakata, no s druge strane otuđenje nas je dovelo do apokaliptičnog praga. Traumatična iskustva izazivaju šok, a da bismo ga smanjili, skloni smo pribjegavanju događajima koji na svjesnoj razini neutraliziraju traumu. Ratovi, vremenske nepogode, migracijske krize iznimno su traumatični i kao takvi našli su svoje mjesto u raspravama književnih i kulturalnih teoretičara. Američki kulturolog Kirby Farrell navodi kako svaka trauma implicira i kritiku života (Farrell 1998: 187). Na disciplinarnu dimenziju traume i njezine društvene dosege upozorio je James Berger (Berger 1999) uvodeći pojam postapokalipse. Po njemu apokalipsa tumači krajnje događaje iz perspektive znakova koji su kraj najavljivali, ali ga nisu prepoznali. Postapokalipsa uzima znakove kao prilike u kojima se trauma mogla izbjeći:

*Sam je kraj, trenutak kataklizme, samo dio poruke apokaliptičnoga pisma. Apokalipsa kao eshaton jednako je značajna kao sredstvo za uklanjanje svijeta kakav jest i omogućavanje postapokaliptičnoga blaženstva ili pustoši (...) Vremenski odsječci postaju izmiješanima. Apokaliptično nas pismo vodi s onu stranu kraja, pokazuje nam znakove prefiguracije svršetka, trenutak razaranja, i posljedice. Pisac i čitatelj moraju biti istovremeno na dva mjesta: zamišljati postapokaliptični svijet i prisjećati se svijeta kakav je bio. Infiltriranjem prošlosti u budućnost i budućnosti u prošlost, postapokaliptični prikaz preko vremenske strukture povezuje traumu i apokalipsu. Trauma se otkriva naknadno preko njezinih simptoma, a apokalipsa najavljuje neki događaj (Berger 1999:6).*

Prema Bergeru trauma se ovjerava u apokaliptičnom predviđanju, a traumatični događaj realizira se u budućnosti. Apokalipsa i trauma na taj se način povezuju preko vremenske značajke. Prema Freudu trauma ostavlja stalni poremećaj kada se reakcije na destruktivan i razarajući događaj ne mogu svladati. Iz traume se

možemo izvući ako je spoznamo i verbaliziramo. Nadalje, Freud ističe kako je potrebno osvijestiti nesvjesno, analizirati događaj te na taj način rekonstruirati stvarnost. Pisana riječ jedan je od načina kojim se razmatra i analizira trauma. U književnim tekstovima nalazimo teme vezane uz apokalipsu i kataklizmu te traumatična iskustva kao posljedicu. Književni tekst širi prostor koji omogućava razumijevanje traume i empatiju s jedne strane te s druge strane pomaže osvješćivanju opasnosti nestajanja života na kakav smo navikli te kako sve to skupa možemo zaustaviti ili usporiti. Još od Biblije pa kroz sva književna razdoblja nalazimo alegorijske prikaze koji ističu prolaznost života te upozoravaju na konačnu propast. Apokaliptična obilježja u prozi i poeziji obuhvaćaju teme i motive koji se bave propašću, uništenjem i krajem svijeta. Navedeni elementi prisutni su u književnim tekstovima koji izrijeком opisuju katastrofe te u tekstovima u kojima se apokaliptični motivi rabe kao metafora za opće društvene ili pojedinačne krize. Često se hiperbolizacijom i groteskom naglašava kaos koji donosi konačan kraj uz korištenje različitih stilskih postupaka.

Lana Derkač, rođena Požežanka, pripadnica srednje generacije hrvatskih pisaca istražuje teme suvremene stvarnosti apokaliptičnog predznaka s traumatičnim posljedicama. Bavi se traumama s drugačijim predznacima, stavljajući aktere u različite apokaliptične scenarije. Kod Derkačeve nalazimo slojevitost traumatičnih iskustava koji se pokatkad reflektiraju kroz međuljudske odnose i aktualna društvena zbivanja. Piše prozu i poeziju apokaliptičnog diskursa potičući čitatelje na razmišljanje o ljudskom postojanju. Zbirka pripovjedaka *Adresar smrti* objavljena je 2022. godine. Sastoji se od tri dijela koji nose nazive *O kraju*, *Što je bilo prije* i *Ponovno o kraju*. U središnjem dijelu knjige *A što je bilo prije* nalazi se šesnaest tekstova koji su uokvireni pričom što navješćuje kraj i završnom, u kojoj se kraj događa. U središtu autoričine pozornosti je istraživanje traume s različitim predznacima u okolnostima na koje ljudi mogu ili ne mogu utjecati. Isto tako u nekim tekstovima nudi izlaz iz traumatičnog iskustva u vidu prilagodbe na novonastale uvjete. Nekoliko traumatičnih događaja u ovoj zbirci zaokupljaju autoričinu pažnju između ostalih je trauma vezana uz potres. *Adresar smrti* započinje pričom *Sunce i konopac* koja govori o nestanku života nakon katastrofalnog potresa. Jasno je naznačen glavni akter apokaliptičnog scenarija, čovjek čiji je nemar doveo do kataklizme, a rezultat je sveopća pustoš. Preživjela pripovjedačica traga za bilokakvim

znakom života, ljudima, životinjama, vodom. Ona uspostavlja svoj duhovni unutarnji svijet u kome žali za knjigama te razmišlja kako je društvo u kome je živjela prije bilo u potpunom disbalansu. Opća pustoš materijalna i duhovna ne ostavlja nadu te zaključuje kako joj ništa drugo ne preostaje nego kraj u vidu konopca: »No nije dovoljno dugačak. Kad bi bio, kad bih bila dovoljno snažna da načinim omču i njome zamahnem do Sunca uhvatila bih ga, privukla i spržila, jer sve je bolje od samoće« (Derkač 2022a: 12). Autorica progovara o snazi i slabosti čovjeka u trenucima u kojima sve gubi, razmatra način na koji se nosi s traumom, pita se može li je prevladati ili će pokleknuti i posegnuti za samoubojstvom. Ako primijenimo Bergerove teoretske postavke u ovoj postupokaliptičnoj priči, osim općeg ništavila prisutno je blaženstvo uzrokovano nestankom zloće suvremenog svijeta, oholosti te otuđenosti koju nose moderne tehnologije. U pripovijetci *Sjeme*, osim traumom izazvanom potresom, autorica se bavi traumom kao posljedicom pandemije koronavirusom. Ozračje straha kulminira dnevnim izvješćima o broju mrtvih koji se iz dana u dan povećava. Gradaciju straha postiže sumnjom u djelotvornost cjepiva, a spominjanjem supruga oboljelog od koronavirusa ukazuje na duboko traumatično iskustvo. S druge strane, tu je stalna prisutnost straha zbog mogućnosti ponovnog potresa, nezadovoljstvo sporom obnovom te pitanje koje ostaje u zraku kao traumatično predviđanje: jesu li limene kuće naša bliska budućnost? Traumatično iskustvo pandemijskog vremena prisutno je i u pripovijetci *Virus i lopov*. U toj višeslojnoj pripovijetci kroz perspektive dva paralelna pripovjedača autorica na zanimljiv način progovara o koronavirusu. Tekstovi se vizualno razlikuju, a povezuje ih trauma u vidu virusa, bolesti i smrti. Pripovjedač lopov, cinično se tuži kako mu je posao stao jer su ljudi u prisilnim zatvorima. Pripovjedačica aktualizirajući događaje oko željezne zavjese problematizira kontrolu koju država želi imati nad građanima. Pripovijedanje se zaokružuje snom u kome intervjuirani virus zaključuje kako je zlo koje ljudi sebi međusobno nanose puno veće od samog virusa:

*Recite nam zašto imate potrebu za ubijanjem? Upitala je novinarka. A što vam je to teško shvatiti? Stvarno ne razumijem. Pa mi ne možemo biti ni u kakvom krvnom srodstvu i nismo ista vrsta. A nije vam čudno kad vi napravite krvoproliće unutar iste vrste? Mrzite vlastiti ljudski rod. Daleko je veća sličnost u svemu, pa čak i u stavovima, među vama nego što je to između mene i vas (Derkač 2022a: 140).*

Kroz traumu u kojoj prevladava bolest u stvarnom smislu, ali i metaforički bolest društva, tračak nade kao izlaz iz traumatičnog iskustva nalazimo u zadnjim rečenicama pripovijetke: »Na izlasku iz stana stavila sam naušnicu na uho. Na njoj je stablo, a ono je u suprotnost virusu, bolesti i smrti. Na njemu, sjajnom i razgranatom, ne primjećujemo narušen život« (ibid.: 143). Derkačeva u *Adresaru smrti* gradi tijelo teksta kroz središnji dio priča koje su se događale prije katastrofa i kataklizmi. U njima navodi niz znakova koji su prethodili apokalipsi, primjerice kontinuirano uništavanje okoliša te posljedično klimatske promjene, s druge strane raspad društva i potpuni gubitak individualnosti. Prepoznavanjem znakova i pokušajem njihova razrješavanja prema Bergeru izbjegla bi se trauma. No, znakovi nisu prepoznati. Bergerove teorijske postavke opredmećuju se miješanjem vremenskih isječaka, idilične prošlosti te apokaliptične budućnosti. Nadalje, autorica se bavi traumom izazvanom opasnostima totalitarnog sustava te kršenjem moralnih normi koje dovode do siromaštva i samouništenja. U pripovijetci *Vjekarna* u središtu su zakulisne političke igre, manipulacije, prekršene moralne norme te povijest koja se ponavlja: »Jasno je da su Hrvati narod kratkog pamćenja, da predizborna obećanje treba shvatiti kao skupne fatamorgane, a nedosljednost kao već toliko puta ponavljaju svakodnevnicu« (Derkač 2022a: 120). U *Vjekarni* ne postoji uređeno društvo, u nju se mogu iseliti razočarani korupcijom i korištenjem domoljubnih osjećaja u vlastiti probitak, ali u njoj se mogu kupiti osobine koje se ne mogu zatrti i uništiti (glupost, sebičnost, krvožednost): »Kad dođem kući, i ove ću večeri dugo promatrati nebo. Pod dojmom smrti i neprestanog trgovanja domoljubnim osjećajima na njemu ću zvijezde prepoznati kao mrtve mušice ukočene oko lusteru Mjeseca« (ibid.: 125). Trauma potpunog nestanka civilizacije u središtu je pripovijetke *Naša posljednja večera*. L. Derkač gradi tijelo teksta koristeći biblijski motiv. Ironično i metaforički kroz viziju Da Vincijeve slike *Posljednja večera* obrazlaže pojedinačnu krivnju apostola za potpunu propast: »Svaki od njih, na svoj način destrukcijom nagrizi naš sićušni komad svemira. Svaki od njih na mjestu predviđenom za srce, za organ pokretač, ima drugi motor koji ga oživljava« (Derkač 2022a: 47). Dvanaest apostola smrtni su kosci, s njima prestaje život. Svi su bolesni i svaki od njih umjesto srca nosi destruktivni znak upozorenja (ladica s lijekovima, kocka, kovanice, bodljikava žica, snop eura, praznina). Sve su to pošasti suvremenog svijeta koje razaraju i kojima se ljudi nisu mogli oduprijeti.

Autorica (kao u priči *Sunce i konopac*) problematizira samoubojstvo kao tragičan izlaz iz traume, ali i paradoksalan izbor jer osoba se samo na taj način može sačuvati neokaljana zlom. Ta priča progovara o traumatičnoj situaciji nestanka života te samoubojstvu kao načinu na koji se gubi bitka s traumom. Autorski subjekt s druge strane propitkuje postoji li drugačiji izlaz iz traume, ima li mogućnosti i snage nakon općeg uništenja za ponovno rađanje iz pepela? Postoji li nada, čuči li ona u Pandorinoj kutiji koju u tom slučaju treba odmah zatvoriti. Dječja brojlica na kraju priče (»Eci, peci pec«, »En ten tini«...), prema Emiliji Kovač, mogla bi biti izlaz iz traume »jer u tome postoji tračak svjetlosti (asocijacijskim vezivanjem za Tina Ujevića) i njegovo ‘treba i bez bijela ruha / biti djeca’, kao i činjenicu da lalacijski i repetitivni fragmenti jezika imaju određenu magijsku svrhu i učinak, barem potencijalno« (Kovač 2023/4). U pripovijetci *Last minute* ponovno je prisutna trauma apokalipse. Glavni uzročnici su ljudi koji čineći gluposti zanemaruju znakove upozorenja, ne trude se razriješiti ih, izazivajući prirodu svjedoci su posljedica u obliku uništavajućih vremenskih nepogoda:

*Znaš, upravo mi je postalo jasno kako nastaju sve češći poremećaji. Poplave, cunamiji, potresi. Pa čitava priroda prepoznaje glupost! Na trenutak se zaledi, zatim se nekontrolirano smije. Svaki put kad se rijeka ne suzdrži i kad malo previše razvuče usta, dio nje prelije se preko korita. Kad se zemlja zatrese od smijeha, razruše se kuće. Kad grcaju od smijeha livade, šume, majmuni i šišmiši, lako s njih padne neki mikrostanar, poneki virus frčne i do čovjeka (Derkač 2022a: 154).*

Čovjek svojim postupcima ruši prirodnu ravnotežu uzrokujući kataklizme. U pripovijetci *Slučajan odabir* izvor traume sadržan je u početnoj rečenici: *Sjebali smo Zemlju* (Derkač 2022a: 167). Osim pojedinca i njegove odgovornosti za potpuno uništenje života i okoliša tu je i kolektivna odgovornost. Zanemarili smo znakove upozorenja te na taj način postali pokretači osobnih trauma obilježenih strahovima od kataklizme i bolesti. Autorica upućuje kako je otuđenost također jedna od pošasti ljudskog svijeta, čovjek ne može živjeti sam jer prijeti opasnost od potpunog nestanka civilizacije: »Sjedim nepomično uz dvije ruševine. Ruševinu tek začete građevine i ruševinu žene. Nemam snage. Ako nitko ubrzo ne dođe, smrznut ću se. Sve je izglednije da hoću. Ako nitko ne naiđe bit ću treća ruševina« (ibid.: 173).

Lana Derkač apokaliptični diskurs koristi i u poeziji, a uzroci trauma su različiti: strah od smrti, razornih kataklizmičkih sila do traumatskih stanja izazvanih ratnim prijetnjama i strahotama. U zbirci *Hotel za mrtve* za lirski traumatizirani subjekt postoji tračak nade i rješavanje traume. Sama sintagma naslova nosi dvojako tumačenje. Imenica hotel predstavlja mirno mjesto za koje se vežu lijepa sjećanja, svojevrsno idilično utočište nasuprot smrti i tanatosu. U ovoj zbirci trauma je odgovor na izuzetno teške okolnosti. Ona se ponovno istražuje kroz košmar i izgubljenost kao posljedicu razornih sila (poplave, potresi) kroz glad, neimaštinu i migracije kao posljedicu ratnih zbivanja. Zahvaljujući svemu nabrojenom, svijet se mijenja, danas ništa nije isto kao jučer, pogodujući nastanku traume kojoj je jedan od izvora antagonizam s ljudima i sredinama različitih svjetonazora i navika. U angažiranoj *Pjesmi za izbjeglicu* autorica progovara o iznimno aktualnoj temi suvremenog svijeta, traumatičnom, opasnom i teškom puta izbjeglica iz ratom stradalih područja u sigurniji i bolji svijet. Pošast je to koja se širi svijetom poput infekcije koju ne može zaustaviti niti jedan svemogući »ljekoviti prašak«. Izlaz iz traumatične situacije moguć je nakon što se pronađe sigurno utočište no postoji opasnost od produblivanja traume jer migracija je korak ka beskućništvu. Parafrazirajući Hemingwaya, autorica upozorava kako su otoci ožiljci na istoj vodi, a svaki otok je čovjek:

*Svaki izbjeglica je otok/ I Rifat je otok/ I Layal/ Pa što ako se otok miče/ Ako klizi vodom, travom, asfaltom i nasuče se na planinu, vojsku ili žicu./..../ Rifat gleda obzor kao televizor/*

*I čuje grmljavinu kao najsnažniji zvuk/ Polje u kome sjedi njegov je dnevni boravak/ Kuhinja/*

*Čak i tuš kabina jer oblaci nad njima mokre/ A već su pretjerali (Derkač 2020:13)*

Autorica koristi motiv žice<sup>1</sup> koji ima različite konotacije: žica je materijalna prepreka za nastavljanje daljnjeg puta te metaforička prepreka za put u bolji život.

---

<sup>1</sup> U pripovijetci *Virus i lopov* L. Derkač koristi motiv žice kao granicu do koje je život dopušten. Vezana je uz sintagmu »željezne zavjese« te označava simbolično kraj

Oba značenja traumatiziraju lirski subjekt. U pjesmi *Žica* dalje razrađuje konotacije žice koje izazivaju traumu pa se autorica tako dotiče žice u zloglasnom logoru Auschwitzu: »Pokušavam izbrojiti koliko namjena ima žica./ U Auschwitzu vidjela sam je postavljenu u demonske/ dugačke ograde« (ibid.: 17).

Ako motiv žice analiziramo u navedenim pjesmama, dolazimo do zaključka kako različiti konteksti istog izvora postaju uzroci traume. U pjesmi *Svijet se bliži kraju* L. Derkač je ponovno zaokupljena traumom kraja kojemu se civilizacija približava. Ona upisuje u pjesnički tekst traumu koju prouzrokuje nestajanje svijeta u kojem živimo, opći kaos u koji tonu priroda i civilizacija, a uzrok su mu kataklizme, erupcije vulkana, oružje i ratovi. Pjesnikinja problematizira sadašnjost kako bi upozorila na budućnost:

*Svijet se bliži kraju./ Svaki put kad podrigne planina,/ negdje proradi vulkan./ Uspavana Zemlja tada podigne kapak/ i otvori se grotlo./ Na stazi od vrta do planine vrebaju/ mnoga iznenađenja./ Na nju staju špilja, Crveni Kmer i revolucija,/ američki marinac./ Dok svi drže oružje,/ Zemlja se ne prestaje vrtjeti* (ibid.: 68)

Iako je u pjesmi prisutan apokaliptični diskurs, kroz traumatično iskustvo prodire tračak nade jer unatoč svemu Zemlja se i dalje okreće. Tjeskobno raspoloženje proizlazi iz svijesti o traumi koja uzrokuje patnju. Jedna od trauma kojoj se autorica posvećuje izazvana je ratom. U pjesmi *Kosti tišine* lirski subjekt traumatizira svjesnost o postojanju masovnih grobnica, a smrt je bliska tišini. U pjesmi *Rezervacija* tema rata proteže se od aluzija na stvarnost (rat u Ukrajini) do metaforičke stilizacije (rat je ljudožderski gost u Zemlji – hotelu koji iz svojih džepova vadi nastrane igre proizvedene u miru). Rat je neiskorjenjivo zlo, zlo koje se kroz povijest neprestano ponavlja. Trauma pogađa sve uključene u ratne sukobe jer su žrtve, uz materijalnu pustoš, prisutne na obje strane. Derkačeva u pjesmu *Rat i torta* želeći naglasiti surovost i besmisao metaforički se igra, suprotstavljajući ružnoći smrti slatkoću i ljepotu torte. Uvodi osobu iz stvarnog života Davora čija prisutnost nudi izlaz iz traume.

---

kretanja. Za razliku od motiva zavjese, koji u sebi sadržava lepršavost, žica pojačava čvrstoću pridjeva »željezna«.

U izabranom korpusu Lane Derkač apokaliptičnog diskursa, obrađuju se traume koje su različite obzirom na kontekst u kojem su nastale. Tako govorimo o traumi izazvanoj kataklizmičkim događajima (potresi, poplave), trauma kao posljedica pandemije koronavirusa, ratnoj traumi, traumi izazvanoj migracijama te traumi kao posljedici raspada društva (korupcija, trgovanje domoljubnim osjećajima, zlo koje siju različite industrije, politika, karijerizam, pohlepa). Apokaliptični događaji razvijaju se u dva pravca, svijet kroz kaos klizi prema kraju dok se trauma kao gotovo neodvojiv dio suvremenog čovjeka penje prema vrhuncu. L. Derkač primjenjuje Bergerove teorijske postavke imenujući niz znakova koji prethode kaosu i kraju no budući da nisu prepoznati i neutralizirani (riješeni), dovode do traume koja ostavlja ozbiljne emotivne posljedice kako kod individue tako i kod društva u cjelini. Ponovno na Bergerovu tragu autorica uvodi u pripovijedanje stvarne događaje i likove upućujući na prošlu svakodnevicu koja se miješa s katastrofičnom budućnosti. U pripovijetkama nalazimo i autobiografske elemente koji mogu upućivati na osobnu proživljenost nekih traumatičnih događaja i iskustava. Autorica artikulira različite oblike traume interpretirajući stvarnost te predskazujući buduće apokaliptične scenarije. Istražujući utjecaj traume kroz naraciju ukazuje na značenje vanjskih okolnosti koje često zanemarujemo a koje pustoše naš unutarnji svijet: »Ne poremete li nam vanjski događaji koji se ne uklapaju u znatno mirnije i planirane događaje svakodnevice i čitav život?« (Derkač 2022b).

## LITERATURA I IZVORI

- Berger James. 1999. *After the End: Representation of Post-apocalypse*. University of Minnesota Press.
- Cik, Mihaela. 2021. »U labirintu riječi«, *Kolo*, br. 4. <https://www.matica.hr/kolo/685/u-labirintu-rijeci-32639/> (pristupljeno 1. svibnja 2024.)
- Derkač, Lana. 2020. *Hotel za mrtve*. V.B.Z., Zagreb.
- Derkač, Lana. 2022a. *Adresar smrti*. Fraktura, Zagreb.
- Derkač, Lana. 2022b. »Ne vjerujem u poezju koja je predvidljiva«. <https://www.pobjeda.me/clanak/ne-vjerujem-u-poeziju-koja-je-predvidljiva> (pristupljeno 1. svibnja 2024.)
- Freud, Sigmund. 1986. *Budućnost jedne iluzije*. Naprijed, Zagreb.

- Gavranović Porobija, Đurdica. 2021. »Poetskom imaginacijom do mirenja sa smrtnošću«. <https://stilstika.org/stiloteka/prikazi/623-poetskom-imaginacijom-do-mirenja-sa-smrtnoscu> (pristupljeno 2. svibnja 2024.)
- Kovač, Emilija. 2023. »Varijacije na temu zla«, *Kolo*, br.4. <https://www.matica.hr/kolo/772/varijacije-na-temu-zla-> (pristupljeno 1. svibnja 2024.)
- Mijatović, Aleksandar. 2009. »Trauma i pitanje reprezentacije: suvremena teorija traume, Sigmund Freud i Walter Benjamin«, *Fluminesia*, g. 21, br. 2, str.143-162.
- Žigo Španić, Lada. 2023. »Promatranje apokalipse kroz pukotinu svijeta/Lana Derkač«, *Stav* – časopis za kritiku. <https://www.stav.com.hr/naslovi/361/lada-zigo-spanic-promatranje-apokalipse-kroz-pukotinu-svijeta-lana-derkac/> (pristupljeno 6. svibnja 2024.)
- Žilić, Darija. 2021. »Stvarnost koja naglašava prazninu«, *Kolo*, br. 4. <https://www.matica.hr/kolo/685/stvarnost-koja-naglasava-prazninu-32635/> (pristupljeno 5. svibnja 2024.)

## CHARACTERISTICS OF APOCALYPTIC DISCOURSE IN THE PROSE AND POETRY OF LANA DERKAČ

### *Abstract*

Lana Derkač, a native of Požega and an award-winning poet, has explored various genres, including poetry, prose, and drama. Her poetry has been translated into several world languages. As a representative of the middle generation, she captures the apocalyptic framework of war, earthquakes, pandemics, and other traumatic events that have shaken the world in recent decades. Through her socially engaged writings, she critically examines problematic realities and demonstrates particular empathy for refugees. Her collection of short stories, *The Address Book of Death*, delves into themes of apocalypse and various disasters, narrativizing traumas ranging from war and earthquakes to environmental pollution. It highlights their impact on everyday life, portraying a »dislocated world« marked by, among other things, widespread migrations. Similar themes are explored in her poetry collection *Hotel for the Dead*. In addition to these collections, the research corpus will include poems published in various journals, where she examines the discourse of war, with a special focus on the war in Ukraine. Derkač emphasizes our responsibility in the face of a potential apocalyptic collapse of the world. Despite the dark connotations, moments of balance, light, warmth, and optimism persist, suggesting that these elements still endure.

Key words: Lana Derkač; *The Address Book of Death*; *Hotel for the Dead*; trauma; apocalypse